

GENESIS

2:1-3

Gods rust op de zevende dag en de betekenis van de sabbat voor christenen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/genesis/2-1-3

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Gods rust na het voltooide scheppingswerk	3 min
2	De blijvende sabbatsrust van het geloof	5 min
3	Christus' volbrachte offer brengt rust	2 min
4	Van Gods rust naar het sabbatsgebod	2 min
5	De zondag is niet de sabbat	3 min
6	De sabbat als schaduw van Christus	2 min
7	Begon de sabbatsplicht bij de schepping?	3 min
8	Wanneer werd de zevende dag geheiligd?	2 min
9	De toepassing van de scheppingsverhalen	4 min
10	Jezus en Paulus gingen naar de synagoge	2 min
11	Jezus brak de sabbat als haar Heer	2 min
12	De discipelen plukken aren op de sabbat	2 min
13	De sabbat als ceremoniële wet	4 min
14	Christus is Heer van iedere dag	4 min

15	Goeddoen op de sabbat en elke dag	3 min

16	Vrijheid rond bijzondere dagen	3 min

17	Paulus en de wet van Christus	3 min

Om verder te lezen

1

Gods rust na het voltooide scheppingswerk

Laten we Genesis, hoofdstuk 2, openslaan. De eerste drie verzen zijn buitengewoon belangrijk. Om te beginnen leggen ze een fundament voor een van de Tien Geboden, maar ook voor veel onderwijs in de rest van de Schrift. En dat onderwijs gaat over de sabbat. Ikzelf ben over dit gedeelte, en over latere gedeelten in de Bijbel over dit onderwerp, in veel discussies verwickeld geweest, meestal met sabbatsvierders.

We lezen in de eerste drie verzen:

Zo zijn de hemel en de aarde voltooid, en heel hun legermacht. Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, want daarop rustte Hij van al Zijn werk, dat God schiep door het te maken.

GENESIS 2:1-3

Toen we Genesis 1 doorgingen, heb ik het onderscheid niet aangegeven. Maar soms staat er dat God schiep, en op andere momenten staat er dat Hij maakte. Scheppen betekent kennelijk: uit niets. Of het betekent in elk geval dat er iets nieuws ontstaat wat er voordien niet was. ‘Maken’ kan daarentegen eenvoudig betekenen dat je iets vormgeeft tot iets nieuws. Slechts drie keer lezen we in Genesis 1 dat God iets schiep. Hij schiep de hemel en de aarde in vers 1. Ook schiep Hij in vers 21 de dieren in de zee. Vervolgens schiep Hij de mens in vers 27. De rest van de tijd staat er dat Hij dingen vormde of maakte. Dat laat de mogelijkheid open dat Hij ze eenvoudig vormgaf uit materiaal dat Hij al bij de hand had. Maar scheppen en maken zijn niet noodzakelijkerwijs hetzelfde. De Engelse Bijbelvertaling waarop deze woordstudie berust, zegt dat God rustte van al Zijn werk dat Hij had geschapen en gemaakt; de HSV formuleert dit als „dat God schiep door het te maken”.

Dat God rustte, roept de vraag op waarom Hij rustte. Hij was niet uitgeput, hoewel het iemand misschien vergeven zou kunnen worden als die uitgeput was na zoveel werk te hebben verricht als Hij had gedaan. Maar Gods kracht raakt nooit uitgeput. Hij wordt niet moe.

Zie, de Bewaarder van Israël zal niet sluimeren of slapen.

PSALMEN 121:4

Dat staat in Psalm 121. God hoefde dus niet te rusten om weer op krachten te komen.

Ik geloof dat Zijn rust als het ware een symbolische handeling was. Het was namelijk Zijn manier om te zeggen: ‘Ik ben klaar. Het is voltooid. Er hoeft niets meer gedaan te worden. Ik heb alles geschapen wat Ik ga scheppen, en dat is het.’ In plaats van op een volgende dag verder te gaan en iets anders te doen, rust Hij gewoon. Alsof Hij daarmee het feit uitbeeldt: ‘Goed, Ik ga nu zitten. Ik ben er. Dit is alles wat jullie zullen krijgen. Dit is Mijn volledige scheppingswerk.’

2

De blijvende sabbatsrust van het geloof

Ik denk eigenlijk dat er een overeenkomst is. Hebreeën 4 lijkt een overeenkomst aan te geven tussen die rust en de rust van Christus. In Hebreeën hoofdstuk 4 wordt verwezen naar God Die op de zevende dag rustte. In Hebreeën hoofdstuk 4, vers 9, staat dat er nog een sabbatsrust overblijft. Zo staat het er in het Grieks. In Hebreeën 4:9 staat in de New King James:

Er blijft dus nog een sabbatsrust over voor het volk van God,

HEBREEËN 4:9

Maar het Griekse woord daar betekent een sabbatsviering, een sabbatsrust voor het volk van God.

Dit vers wordt soms gebruikt door sabbatsvierders. Dat zijn mensen die geloven dat je de sabbat moet houden. Meestal geloven ze in de sabbat op de zevende dag. De zevendedagsadventisten zijn waarschijnlijk de bekendste groep van dit type. Maar er

zijn veel andere groepen christenen die de zevende dag houden en geloven dat wij op zaterdag de sabbat moeten houden. Dat is de zevende dag van de week. Wanneer zij lezen dat de schrijver van Hebreeën in hoofdstuk 4, vers 9, zegt dat er voor het volk van God nog een sabbatsviering overblijft, zien ze dat als een mededeling dat wij de sabbat nog steeds moeten houden zoals de Joden dat moesten doen toen God hun de geboden gaf om dat te doen.

Ik geloof dat zij Hebreeën 4 verkeerd begrijpen. Want nadat hij zegt:

Er blijft dus een sabbatsrust over voor het volk van God, gaat hij verder met:

want wie Zijn rust binnengegaan is, die heeft zelf ook van zijn werken gerust, zoals God van de Zijne.

HEBREEËN 4:10

Deze verwijzing naar het ophouden met zijn werken betekent niet dat de schrijver van Hebreeën spreekt over een tijdelijke onderbreking van het werk na elke zes dagen van arbeid. Hij spreekt over een blijvend ophouden met werken waartoe wij komen. Ik geloof dat hij verwijst naar het contrast tussen de Joodse godsdienst en die van Christus, tussen het oude verbond en het nieuwe verbond. Want in dit hele boek is dat het contrast dat Hebreeën maakt.

Een kenmerk van het oude verbond is dat het een verbond van werken leek te zijn. De mensen moesten werken, werken, werken. Ze moesten zich aan deze rituelen houden. Ze moesten al deze dingen doen en deze offers brengen. Door dit werk hoopten ze voor God aanvaardbaar te zijn. Het was een op werken gerichte opvatting van gerechtigheid.

Nu had God in het Oude Testament geen op werken gerichte gerechtigheid. Abraham geloofde in God, en zijn geloof werd hem tot gerechtigheid gerekend. Dat staat in Genesis 15:6:

En hij geloofde in de HEERE, en Die rekende hem dat tot gerechtigheid.

GENESIS 15:6

Dus zelfs in het Oude Testament was geloof de basis van gerechtigheid. Dat geldt zelfs nadat de wet gegeven was. Zoals Paulus in Romeinen 4 uiteenzet, noemt hij Abraham, maar daarna noemt hij David. Abraham was iemand die rechtvaardig was voordat de wet gegeven werd, en David iemand die rechtvaardig was nadat de wet gegeven werd. Hij bespreekt hoe David de gelukzaligheid kende van iemand die rechtvaardig is zonder werken van de wet. Hij citeert Psalm 32, waar David zei:

Een onderwijzing van David. Welzalig is hij van wie de overtredding vergeven, van wie de zonde bedekt is.

PSALMEN 32:1

Psalm 32:1. Paulus haalt dat in Romeinen 4 aan om te zeggen dat David de zaligheid van de rechtvaardiging kende. Hij kende de zaligheid van vergeving, hoewel hij leefde nadat de wet was gegeven, en hij ontving die vergeving zonder de wet. De wet bood geen enkele manier om hem die te geven. Onder de wet had hij ter dood gebracht moeten worden. De wet kon hem alleen maar veroordelen, maar God vergaf hem. Daarom kende David, samen met Abraham en iedere heilige van het Oude Testament, een gerechtigheid die door geloof kwam, niet door werken.

De godsdienst van het jodendom was gerechtigheid echter gaan beschouwen als een kwestie van besneden zijn en de Joodse wet houden, een kwestie van werken. Dat gold vooral voor het jodendom zoals het zich na de Babylonische ballingschap had ontwikkeld en dus in de tijd van Paulus bestond. De schrijver van Hebreeën zegt dat het niet om werken gaat. De persoon die Gods rust is binnengegaan, is opgehouden met zijn eigen werken. Maar waarin rust hij dan? Hij rust in Gods werken, in het volbrachte werk van Christus.

3

Christus' volbrachte offer brengt rust

In Hebreeën 10 wordt dit contrast tussen het oude verbond en het nieuwe verbond ook gemaakt. Aan het begin van Hebreeën 10 staat:

De wet bevat slechts een schaduw van de toekomstige goede dingen. De offers die jaar na jaar worden gebracht, kunnen hen die naderen nooit tot volmaaktheid brengen; anders zou men met offeren zijn opgehouden. Juist door die offers worden de zonden ieder jaar opnieuw in herinnering gebracht.

HEBREEËN 10:1-3

Wat dit betekent, is dat ze onder de wet elk jaar de offers van de Grote Verzoendag moesten brengen. Iedere keer dat dit gebeurde, bracht het als het ware de verzoening van het volk tot stand, maar die was niet blijvend. Het moest ieder jaar opnieuw gebeuren. Deze offers van het Oude Testament hadden geen blijvend effect. Ze moesten herhaald worden.

Maar vervolgens staat er in Hebreeën 10:11:

En iedere priester stond wel dagelijks te dienen en bracht vaak dezelfde slachtoffers, die de zonden toch nooit zouden kunnen wegnemen,

HEBREEËN 10:11

Hij bedoelt de priesters in het Oude Testament. Ze staan dagelijks dienst te doen. De nadruk ligt hier op het woord 'staat'. Wanneer je Exodus bestudeert, zul je ontdekken dat God instructies gaf voor de bouw van de tabernakel en voor de inrichting ervan. Maar één meubelstuk dat niet in de tabernakel te vinden was, was een stoel. In de tabernakel werd niet gerust. De priesters moesten iedere dag staan en werken. Iedere priester staat dagelijks dienst te doen en brengt steeds opnieuw dezelfde offers, die in werkelijkheid nooit zonden kunnen wegnemen.

Maar deze Man, met Wie Jezus wordt bedoeld, ging zitten nadat Hij één offer voor de zonden had gebracht, voor altijd. Het contrast is dat de priesters staan omdat hun werk niet voltooid is. Ze moeten steeds hetzelfde offer blijven herhalen. Het werk wordt er nooit werkelijk door volbracht. Christus daarentegen weet het werk met één enkel offer van Zichzelf te volbrengen en kan gaan zitten. Met andere woorden, Hij voltooit Zijn werk en rust vervolgens, omdat Zijn werk volbracht is.

4

Van Gods rust naar het sabbatsgebod

Dat is wat God deed toen Hij klaar was met scheppen. Hij rustte en ging als het ware zitten. De Bijbel zegt in Genesis niet dat God ging zitten, maar Hij rustte. Er staat dat Hij een dag van rust inging. In Genesis 2:3 staat:

En God zegende de zevende dag en heiligde die, want daarop rustte Hij van al Zijn werk, dat God schiep door het te maken.

GENESIS 2:3

God heiligde de zevende dag. Later gebod Hij Israël de sabbat in acht te nemen. Het is interessant dat we hier nergens lezen dat God ooit iemand gebod op de sabbat te rusten. Er staat dat God rustte en we lezen dat Hij die dag heiligde. Maar we lezen niet dat Hij zei:

maar de zevende dag is de sabbat van de HEERE, uw God. Dan zult u geen enkel werk doen, u, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienaar, noch uw dienares, noch uw vee, noch uw vreemdeling die binnen uw poorten is.

EXODUS 20:10

Voor zover wij weten, zei Hij dat pas na de uittocht, en niet tegen Adam of iemand anders.

Het eerste daadwerkelijke gebod om een sabbat te houden, werd vóór de Tien Geboden gegeven, maar niet veel eerder. Waarschijnlijk was het slechts enkele dagen eerder, toen God in Exodus 16 manna aan de Israëlieten begon te geven. Hij zei:

Op de zesde dag moesten zij een dubbele hoeveelheid manna verzamelen. De zevende dag was een rustdag; daarop zouden zij niets op het veld vinden.

EXODUS 16:22-26

Dat was, voor zover wij weten, de eerste keer dat God aangaf dat er op de zevende dag iets anders moest worden gedaan.

Niet lang daarna brengt God hen bij de berg Sinaï en zegt Hij in het vierde gebod:

Gedenk de sabbatdag, dat u die heiligt.

EXODUS 20:8

Hij zegt tegen hen dat ze al hun werk in zes dagen moeten doen en op de zevende dag moeten rusten.

5

De zondag is niet de sabbat

De vraag is vaak opgekomen: zijn christenen verplicht de sabbat te houden, of was dat alleen een verplichting in het Oude Testament? Het standaardantwoord dat christenen meestal hebben gegeven, is dat we de sabbat nog steeds houden, maar op een andere dag dan de Joden. De Joden hielden hem zoals geboden op de zevende dag, en dat was zaterdag. Maar vaak wordt gezegd dat de sabbat voor christenen naar zondag is verplaatst. Daarmee wordt niet de laatste dag herdacht, waarop God na de schepping rustte, maar de opstanding van Christus, die op een zondag plaatsvond.

Daarom horen we oudere theologen soms zeggen dat zondag de christelijke sabbat is. Daarom worden kerkdiensten vanouds op zondagochtend gehouden. Daarom waren in veel christelijke landen op zondag ooit alle bedrijven gesloten en gingen mensen

eigenlijk niet naar hun werk. Er waren zelfs tijden in het christelijke Europa, toen daar nog christenen waren, dat het verboden was om op zondag te werken. Dat waren namelijk christelijke landen, en de zondag werd beschouwd als de christelijke sabbat.

Nu is de zondag niet de sabbat. De zondag was inderdaad de dag waarop Jezus uit de dood opstond en verscheen. Blijkbaar kwamen christenen al zeer vroeg op zondag samen voor aanbidding. De zevendedagsadventisten vergissen zich wanneer ze zeggen dat Constantijn de sabbat van zaterdag naar zondag heeft verplaatst. Daar hebben ze het volkomen mis. Sommigen zeggen dat de Rooms-Katholieke Kerk dat heeft gedaan. Maar Justinus de Martelaar getuigde in het begin van de tweede eeuw al dat de christenen op zondagochtend samenkwamen. We hebben zelfs in het boek Handelingen een vermelding van een samenkomst van christenen op een zondag in Troas, waar Eutychus uit het raam viel. Paulus predikte de hele nacht, maar er wordt niet gezegd dat het de sabbat was.

Hoewel het boek Handelingen vermeldt dat christenen op een zondag samenkwamen, staat er nergens dat dit de sabbat is. Maar het boek Handelingen gebruikt het woord sabbat vele malen. Op de sabbat ging Paulus de synagoge binnen om te prediken. Waarom? Omdat daar Joden waren en hij tot hen wilde prediken. De sabbat in Handelingen is nog steeds zaterdag. Het is nog steeds de Joodse sabbat. De term sabbat wordt nooit gebruikt voor een andere dag van de week dan de zevende dag. Dus als wij verplicht zijn de sabbat te houden, zijn we vermoedelijk verplicht hem te houden op de dag waarop hij altijd is gehouden: zaterdag. De vraag is: zijn wij verplicht de sabbat te houden?

6

De sabbat als schaduw van Christus

Mijn gedachte is dat het Nieuwe Testament nergens christenen de verplichting oplegt om de sabbatdag te houden. Het zegt wel dat wij Gods rust binnengaan. Dat is iets geestelijks en naar mijn mening is dat wat de sabbatdag in rituele vorm uitbeeldde. De rituelen van het Oude Testament waren allemaal typen en schaduwen van geestelijke dingen in het Nieuwe Testament. Dat geldt voor alle heilige dagen: Pascha, Pinksteren en het Loofhuttenfeest. Het waren rituele beelden van geestelijke werkelijkheden.

De sabbatdag was ook een wekelijkse heilige dag. Er waren jaarlijkse heilige dagen, maandelijke heilige dagen, namelijk de nieuwemaansdagen, en wekelijkse heilige dagen. Paulus zei in Kolossenzen 2:16-17:

Laat dus niemand u veroordelen inzake eten of drinken, of op het punt van een feestdag, een nieuwe maan of de sabbatten. Deze zaken zijn een schaduw van de toekomstige dingen, maar het lichaam is van Christus.

KOLOSSENZEN 2:16-17

Dat zijn de jaarlijkse heilige dagen.

Dat zijn de maandelijke.

Dat zijn de wekelijkse. Hij zei dat deze dingen een schaduw voor de tegenwoordige tijd waren, maar dat de werkelijkheid, het lichaam, van Christus is. Dat wil zeggen: deze heilige dagen waren rituelen die vooruitwezen naar iets wezenlijkers, iets blijvenders. Dat was Christus en alles wat met Christus in Zijn Koninkrijk verbonden is. Wanneer we Gods rust binnengaan en ophouden met onze eigen werken om gerechtigheid te verkrijgen, komen we in die rust. Ik geloof dat dit de sabbatsviering is die in de sabbatdag ritueel werd voorafgeschaduwd.

7

Begon de sabbatsplicht bij de schepping?

Onze vrienden onder de zevendedagsadventisten zeggen dat de sabbatsviering niet alleen teruggaat tot de Tien Geboden van de wet, maar tot de schepping. Hier lezen we voor het eerst over de sabbat. Dat is waar. En toen de wet werd gegeven, verwees die terug naar dit verhaal. Toen God de Tien Geboden gaf, zei Hij dat men de sabbatdag moest houden, zes dagen moest werken en één dag moest rusten, omdat:

Gedenk de sabbatdag, dat u die heiligt. Zes dagen zult u arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is de sabbat van de HEERE, uw God. Dan zult u geen enkel werk doen, u, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienaar, noch uw dienares, noch uw vee, noch uw vreemdeling die binnen uw poorten is. Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee, en al wat erin is, en Hij rustte op de zevende dag. Daarom zegende de HEERE de sabbatdag, en heiligde die.

EXODUS 20:8-11

Dit verhaal in Genesis 2:1-3 vormt werkelijk de basis voor het gebod dat later werd gegeven om de sabbat te houden.

Maar niets in dit verhaal wijst erop dat er vóór de uittocht ooit een gebod was gegeven dat mensen de sabbat moesten houden. We lezen alleen dat God het deed. Het is waar dat er staat dat Hij die dag heiligde, en daar moeten we naar kijken. Er staat:

Zo zijn de hemel en de aarde voltooid, en heel hun legermacht. Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, want daarop rustte Hij van al Zijn werk, dat God schiep door het te maken.

GENESIS 2:1-3

Heiligen is een woord dat uit dezelfde stam komt als het woord heilig. Hij maakte er een heilige dag van. Het woord heilig betekent: afgezonderd van andere dingen, uit andere dingen afgezonderd voor God.

In de tijd van het Oude Testament, in elk geval onder de Joodse wet, was de zevende dag geen gewone dag. Hij was heilig, een afzonderlijke dag, afgezonderd van de andere dagen. Op die dag moest iets anders worden gedaan. Maar heiligde God die dag op dat moment in Genesis 2? Als dat zo is, dan denk ik dat de zevendedagsadventisten misschien een sterk argument hebben. Dan heeft God vanaf het allereerste begin de zevende dag van de week geheiligd en afgezonderd om wekelijks door mensen te worden gehouden. Het is een ander soort dag. Hij is heilig. Hij is afzonderlijk.

8

Wanneer werd de zevende dag geheiligd?

Maar ik wil graag kijken naar het verband tussen hoofdstuk 2, vers 3, en de andere verzen. Helaas begint de New King James vers 3 met het woord 'then'. Als dat de juiste vertaling is, zou er staan dat God, toen Hij rustte, op dat moment de zevende dag heiligde. Dus op de zevende scheppingsdag zonderde Hij die toen af als een dag die gehouden moest worden.

Maar het woord then komt in vers 3 alleen voor in de New King James en de New American Standard Version, die beide goede vertalingen zijn. Maar ik heb het in verschillende vertalingen opgezocht, waaronder een Griekse interlineaire vertaling van het Oude Testament, Young's Literal Translation en vele andere, en het woord then staat daar eigenlijk niet in het Hebreeuws. Veel vertalingen hebben eenvoudigweg het woord and. Veel vertalingen hebben bijvoorbeeld het woord 'and', niet 'then'. Dat geldt voor de New International Version, Young's Literal Translation, New Living Translation, de oudere American Standard Bible en de Interlinear Bible. De oudere American Standard Bible wijkt hierin af van de New American Standard:

En God heiligde die.

In feite hebben zowel de English Standard Version, een van de betere nieuwere vertalingen, als de Revised Standard Version het woord 'so':

Dus heiligde God de sabbat.

Waarom doet dat ertoe? Het doet ertoe vanwege het volgende: welke functie heeft vers 3 in dit verhaal? Bedenk wie het boek Genesis schreef. Mozes schreef Genesis. Voor wie schreef hij het? Hij schreef het voor de Israëlieten die uit Egypte waren gekomen. Zij waren waarschijnlijk bij de berg Sinaï toen hij het schreef, toen de wet werd gegeven. Het is heel goed mogelijk dat Mozes dit zei: God rustte op de zevende dag nadat Hij de schepping had voltooid, en daarom heiligde Hij die dag later in de Tien Geboden en zei Hij dat zij die moesten onderhouden. Met andere woorden, hij zou niet zeggen dat God hem toen, in de tijd van Adam, heiligde, maar dat God hem op een later tijdstip heiligde omdat Hij bij die eerdere gelegenheid had gerust. Het woord so of and zou dat mogelijk maken. Zelfs then zou dat kunnen, als we then niet opvatten als „op dat moment”, maar als „later”: later heiligde God hem.

9

De toepassing van de scheppingsverhalen

Eén reden waarom ik denk dat dit juist kan zijn, al zou iemand het kunnen verwerpen, is dat we twee scheppingsverhalen hebben. We hebben nog een scheppingsverhaal dat bij vers 4 begint en helemaal aan het einde van het hoofdstuk eindigt. In dat tweede verhaal lezen we hoe God de man maakte, uiteindelijk de vrouw maakte en hen bij elkaar bracht, en daar hebben we het eerste huwelijk. Dan staat er in vers 24 van hoofdstuk 2:

Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zich aan zijn vrouw hechten; en zij zullen tot één vlees zijn.

GENESIS 2:24

Het verhaal van Adam en Eva in hoofdstuk 2 wordt verteld om ons te laten weten waarom mensen trouwen. Zo ontstond het huwelijk als een blijvende instelling, voor altijd of in elk geval vanaf die tijd, waarbij mannen hun vader en moeder verlaten. Adam verliet zijn vader en moeder niet. Dit gaat dus eigenlijk over het huwelijk in het algemeen, en niet alleen over het geval van Adam en Eva. Adam had geen vader en

moeder om te verlaten. Maar omdat God hen bij elkaar bracht, omdat God in dit verhaal dit deed, hebben mannen daarom sinds die tijd hun vader en moeder verlaten, een vrouw tot vrouw genomen en zijn zij met haar één vlees geworden.

Met andere woorden, het tweede scheppingsverhaal lijkt verteld te zijn om ons te vertellen waarom mensen trouwen. Het is mogelijk dat het eerste scheppingsverhaal verteld wordt om de Joden te vertellen waarom God hun opdroeg de sabbat te houden. God werkte zes dagen, zoals wordt verteld, en Hij rustte op de zevende dag. Daarom, of dus, bepaalde God later bij de berg Sinaï dat de sabbat als een heilige dag gehouden moest worden vanwege Zijn rust. Hij had hun nooit eerder geboden die te houden, maar toen Hij het wel gebod, was dit de reden.

Het lijkt erop dat we twee scheppingsverhalen hebben die de schepping vanuit verschillende invalshoeken weergeven. Ze zijn beide waar. Zoals ik al zei, zal het tweede verhaal uitgebreider ingaan op de zesde dag. Maar het ene is een chronologisch verhaal dat de zes dagen beschrijft, zodat het erop kan wijzen dat God op de zevende dag rustte. Honderden jaren later zegt God bij de berg Sinaï tegen de Joden:

Gedenk de sabbatdag, dat u die heiligt. Zes dagen zult u arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is de sabbat van de HEERE, uw God. Dan zult u geen enkel werk doen, u, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienaar, noch uw dienares, noch uw vee, noch uw vreemdeling die binnen uw poorten is. Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee, en al wat erin is, en Hij rustte op de zevende dag. Daarom zegende de HEERE de sabbatdag, en heiligde die.

EXODUS 20:8-11

Hij heiligde die dag vanwege dit rusten bij deze gelegenheid. Later vertelt Hij ons hoe het huwelijk is begonnen en waarom het huwelijk als instelling tot stand kwam.

Deze twee scheppingsverhalen worden, nadat de verhalen verteld zijn, afgesloten met een toepassing. Mozes zegt: nu houden we de sabbat; nu trouwen we. Waarom? Hier is het verhaal van hoe dat begonnen is. Hier is het verhaal van hoe dat begonnen is. Hier is het verhaal dat bepaalt wat wij tegenwoordig doen.

Ik denk in elk geval dat hier mogelijk niet staat dat God de sabbat al in de tijd van Adam heiligde. Misschien deed Hij dat pas later, omdat God in de tijd van Adam op de zevende dag had gerust. Om die reden heiligde Hij hem dus, toen Hij dat deed, in de tijd van Mozes, als een dag die onderhouden moest worden.

10

Jezus en Paulus gingen naar de synagoge

Het Nieuwe Testament heeft veel te zeggen over de sabbat, maar het zegt niet dat christenen de sabbat moeten houden. Dat is heel vreemd. De sabbat wordt genoemd in het boek Handelingen en vele malen in de evangeliën. Soms zeggen sabbatariërs: „Wij houden de sabbat omdat Jezus de sabbat hield en omdat Paulus de sabbat hield.”

Werkelijk? Waar vind je dat in de Bijbel? Er staat:

En Hij kwam in Nazareth, waar Hij opgevoed was, en ging naar Zijn gewoonte op de dag van de sabbat naar de synagoge, en Hij stond op om te lezen.

LUKAS 4:16

Ja, er staat inderdaad dat Hij de gewoonte had om op de sabbat naar de synagoge te gaan. Waar staat dat Hij de sabbat hield? Naar de synagoge gaan was nooit geboden als iets wat je op de sabbat moest doen. Er bestond geen sabbatswet die zei dat je naar de synagoge moest gaan. De synagoge werd pas eeuwen na de tijd van Mozes bedacht, na de Babylonische ballingschap. Naar de synagoge gaan was niet hetzelfde als de sabbatswet houden, want er is nooit een sabbatswet geweest waarin naar de synagoge gaan werd genoemd. Ja, Jezus en Paulus gingen op de sabbat naar de synagoge. Weet je waarom? Daar hadden ze een publiek. Wanneer het geen sabbat was, predikten ze tot de mensen op straat, op de hellingen of waar ze maar mensen aantroffen. Op de sabbat was de synagoge de beste plek in Israël om Joden te vinden. Daarom gingen ze daarheen en predikten ze. Ze gingen erheen om te evangeliseren. We lezen niet dat de christenen daar op die dag hun samenkomsten hielden. We lezen dat de evangelisten,

Jezus en Paulus, er op sabbatdagen naartoe gingen omdat daar mensen waren tot wie ze konden prediken. Dat is precies wat ze deden: ze predikten tot hen. Dat is geen verslag waaruit blijkt dat Jezus of Paulus de sabbat hield.

11

Jezus brak de sabbat als haar Heer

In feite hebben we één uitspraak in de Schriften waarin staat dat Jezus de sabbat brak. Ik heb dit punt naar voren gebracht in onze lezingen over het gezag van de Schrift, maar het moet hier opnieuw ter sprake komen. In Johannes 5 vertelt Johannes zelf ons dat Jezus de sabbat brak. Johannes 5:18 zegt:

Daarom dan probeerden de Joden des te meer Hem te doden, omdat Hij niet alleen het gebod van de sabbat brak, maar ook zei dat God Zijn eigen Vader was, en daarmee Zichzelf aan God gelijkmaakte.

JOHANNES 5:18

Daarmee bevestigt Johannes kennelijk dat Jezus inderdaad de sabbat brak. Ook noemde Jezus God Zijn Vader. Jezus deed die beide dingen. Hij brak de sabbat, zegt Johannes, en Hij noemde God Zijn Vader. Daarom wilden ze Hem om twee redenen doden.

Sabbatariërs die geloven dat je de sabbat moet houden, vinden dat Jezus de sabbat nooit gebroken kan hebben, omdat Hij God is en zou zondigen door de wet te overtreden. Nee, Hij is de Heere van de sabbat. Dat maakte Hij heel duidelijk in Zijn onderwijs elders in de synoptische evangeliën. Hij zei:

Daarom, de Zoon des mensen is Heere, óók van de sabbat.

MARKUS 2:28

Als Hij de Heere van de sabbat is, dan moet de sabbat Hem gehoorzamen. Hij hoeft de sabbat niet te gehoorzamen.

Ik gaf het voorbeeld van een politieagent die met honderd mijl per uur over de snelweg rijdt terwijl hij een misdadiger achtervolgt, met zijn zwaailichten aan en zijn sirene loeiend. Overschrijdt hij de maximumsnelheid? Ja. Mag dat? Ja. Hij is daartoe bevoegd. Als ik met honderd mijl per uur over de snelweg rijd, overtreed ik de wet en kan ik worden gearresteerd. Als een politieagent met honderd mijl per uur over de snelweg rijdt, overschrijdt ook hij de maximumsnelheid, maar dat is toegestaan. Hij mag dat doen. Dat is zijn werk. Hij is bevoegd om dat te doen. Jezus kan op de sabbat doen wat Hij wil, omdat Hij de Heere van de sabbat is. Sterker nog, Zijn discipelen kunnen op de sabbat doen wat Hij wil, omdat Hij de Heere van de sabbat is.

12

De discipelen plukken aren op de sabbat

Ga naar Mattheüs 12, want Jezus geeft wel degelijk expliciet onderwijs over de sabbat, maar de inhoud daarvan is niet bepaald sabbatarisch. Mattheüs 12 zegt, vanaf vers 1:

In die tijd ging Jezus op een sabbat door de korenvelden, en Zijn discipelen hadden honger en begonnen aren te plukken en te eten.

MATTHEÛS 12:1

Wat was daar onwettig aan? Ze waren graan aan het oogsten. Voor de meeste boeren was dat werk, en daarom mocht het niet op de sabbat worden gedaan. Ze waren graan aan het wannen. Ze scheidden het koren van het kaf door het tussen hun handen te wrijven. Een van de andere evangeliën vertelt ons in het parallelle verslag dat ze het tussen hun handen wreven. Dat is wannen, het koren van het kaf scheiden. Dat is werk. Natuurlijk aten ze het ook. Er is niets mis met eten op de sabbat, maar werken was niet toegestaan. De Farizeeën zagen dat de discipelen op de sabbat graan oogstten en wanden, en zeiden dat ze deden wat op de sabbat niet wettig was.

Jezus zei tegen hen:

Maar Hij zei tegen hen: Hebt u niet gelezen wat David deed toen hij honger had, en zij die bij hem waren? Hoe hij het huis van God binnengegaan is en de toonbroden gegeten heeft, die hij niet mocht eten, evenmin als zij die bij hem waren, maar alleen de priesters? Of hebt u niet gelezen in de Wet dat de priesters op de sabbatdagen de sabbat ontheiligen in de tempel, en toch onschuldig zijn?

MATTHEÛS 12:3-5

Dat betekent dat ze hem als een gewone dag behandelen. De priesters doen op de sabbat hetzelfde als op iedere andere dag. Ze behandelen hem als een gewone dag, niet als een heilige dag. Ze ontheiligen de sabbat. Het Engelse woord 'profane' betekent iets gewoon maken, iets als gewoon behandelen. Toch treft hen geen blaam.

Ik zeg u echter dat hier Iemand is Die meer is dan de tempel. Maar als u geweten had wat het betekent: Ik wil barmhartigheid en geen offer, dan zou u de onschuldigen niet veroordeeld hebben. Want de Zoon des mensen is Heere, óók van de sabbat.

MATTHEÛS 12:6-8

13

De sabbat als ceremoniële wet

Waar gaat dit onderwijs over? Sommige mensen zeggen dat de discipelen de sabbat niet werkelijk braken, omdat Jezus hen niet zou verdedigen als ze de sabbat braken. Hij zou hen beslist niet verdedigen als ze overspel pleegden, een moord begingen of stalen en zo andere geboden van de Tien Geboden overtraden. Daarom zeggen ze dat Jezus hen niet zou verdedigen als ze werkelijk de sabbat braken. Wat ze in werkelijkheid deden, was alleen de tradities van de Farizeeën over de sabbat overtreden.

Als Jezus dat dacht, had Hij zoiets kunnen zeggen. Bij een andere gelegenheid zei Hij inderdaad zoiets, toen ze bekritiseerd werden omdat ze hun handen niet wasten. Hij zei:

Want terwijl u het gebod van God nalaat, houdt u zich aan de overlevering van de mensen, zoals het wassen van kannen en bekers; en veel andere dergelijke dingen doet u. En Hij zei tegen hen: U stelt Gods gebod op een mooie manier terzijde om u aan uw overlevering te houden! Want Mozes heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder; en: Wie vader of moeder vervloekt, die moet zeker sterven; maar u zegt: Als iemand tegen zijn vader of zijn moeder zegt: Het is korban (dat wil zeggen: een gave) wat u van mij had kunnen krijgen, is het met hem in orde. En u laat hem niet meer toe iets voor zijn vader of zijn moeder te doen, en zo maakt u Gods Woord krachteloos door uw overlevering die u overgeleverd hebt; en veel van dergelijke dingen doet u.

MARKUS 7:8-13

Dat was een andere kwestie. Het wassen van handen was een traditie van de Farizeeën, en Jezus liet niet toe dat ze Zijn discipelen bekritiseerden omdat die zulke tradities negeerden. Als Jezus dacht dat Zijn discipelen ruim binnen de grenzen van de sabbatsviering bleven en door wat ze deden alleen de tradities van de Farizeeën overtraden, had Hij iets in die trant kunnen zeggen. Maar dat is niet het argument dat Hij gaf.

Hij zei:

Heb je niet gehoord dat David ook de wet overtrad?

Zij zeggen:

Toen de Farizeeën dat zagen, zeiden zij tegen Hem: Zie, Uw discipelen doen iets wat niet geoorloofd is te doen op de sabbat.

MATTHEÛS 12:2

Welnu, David deed het ooit ook. Ook hij brak de wet. Jezus neemt zonder meer aan dat ze de sabbat breken, maar Hij zegt dat het vergelijkbaar is met de keer dat David de wet brak. Hij had honger en hij brak de wet. Hij at de toonbroden. Dat was niet toegestaan. Dat was tegen de wet.

Maar met wat voor soort wet was dat in strijd? Het ging in tegen een ceremoniële wet. Wie mochten de toonbroden eten? Alleen de priesters. David was geen priester. Hij mocht ze niet eten. Hij brak de ceremoniële wet omdat hij honger had. Zijn behoeften als mens wogen zwaarder dan de ceremoniële voorschriften. Jezus zei:

Als jullie nu eens zouden begrijpen wat dit betekent: Ik wil barmhartigheid en geen offers.

Offers zijn rituele voorschriften van de wet, maar barmhartigheid is belangrijker. Als je iemand ziet die honger heeft, mag je de ceremoniële wet overtreden.

Barmhartigheid is belangrijker dan het offerstelsel en de rituelen daarvan.

Maar let erop dat Jezus, wanneer Hij spreekt over Zijn discipelen die de sabbat breken, dat vergelijkt met David die een ceremoniële wet brak, niet een morele wet. Jezus ziet de sabbat kennelijk als een ceremoniële wet, niet als een morele wet.

14

Christus is Heer van iedere dag

Hij geeft een tweede voorbeeld. Hij zegt dat ook de priesters in de tempel de sabbat breken. Ze behandelen die als een gewone dag, maar ze zijn onschuldig. Hij verwachtte dat ze zouden zeggen: „Maar dat is anders, want zij doen het werk van de tempel.” Jezus zei:

Ik zeg u echter dat hier Iemand is Die meer is dan de tempel. Maar als u geweten had wat het betekent: Ik wil barmhartigheid en geen offer, dan zou u de onschuldigen niet veroordeeld hebben. Want de Zoon des mensen is Heere, óók van de sabbat.

MATTHEÛS 12:6-8

Mijn discipelen doen Mijn werk. Als de priesters de sabbat mogen breken terwijl ze tempelwerk doen, dan mogen Mijn discipelen de sabbat breken terwijl ze Mijn werk doen, want Ik ben groter dan de tempel.

Hij zegt:

Daarom is de Zoon des mensen ook Heere van de sabbat.

Laat me je vertellen wat dat volgens mij betekent. Ik denk dat Hij dit zegt: de Zoon des mensen is de Heere, punt uit. Hij is de Heere van deze discipelen. Hun plicht wordt bepaald door Zijn wensen, omdat Hij hun Heere is. Zo worden de plichten van een discipel bepaald. Wat is de wil van de Heere? Wat wil de Heere? Hij is mijn Meester en ik ben Zijn dienaar. Ik hoef me nergens anders om te bekommeren dan om de zaak waarmee de Heere wil dat ik bezig ben. Er is geen gezag boven mijn Heere.

Daarom moet ik op maandag bezig zijn met de zaak van mijn Heere. Hij is de Heere van de maandag. Hij is ook de Heere van de dinsdag, dus moet ik dinsdag met Zijn zaak bezig zijn. Hij is ook de Heere van woensdag, donderdag en vrijdag. Hij is zelfs de Heere van de sabbat. De Zoon des mensen is zelfs Heere van de sabbat, net als van de andere dagen. Hij is de Heere van iedere dag, en dat betekent dat de discipelen op elke dag maar één verplichting hebben. Ze hoeven niet op hun kalender of hun horloge te kijken om te zien of het de sabbat is en dan te zeggen: „O, ik mag niets doen.” Nee, wat wil Jezus dat ik doe? Dat is wat ik moet doen. Welke dag is het? Dat doet er niet toe. Hij is de Heere van alle dagen.

Soms zeggen mensen: „Waar staat in de Bijbel dat God de sabbat heeft verlaagd tot het niveau van de andere dagen?” Dat staat er niet. Hij heeft alle dagen verheven tot het niveau van de sabbat. De Joden moesten één dag als de dag des Heeren vieren. Voor ons zijn alle dagen dagen van de Heere. Hij is iedere dag de Heere, en daarom is onze verplichting op de sabbat dezelfde als onze verplichting op iedere andere dag: doen wat Jezus wil.

Als wij natuurlijk het soort mensen zijn dat op veel dagen van de week doet wat we zelf willen, dan overtreden we onze christelijke plicht. Het is de bedoeling dat we de Heere voortdurend volgen. Als we zes dagen van de week onze eigen wil doen, zullen we God niet gunstig stemmen door één dag apart te zetten en te zeggen: „Goed, één dag zal ik het juiste doen. Ik zal deze dag tot Uw dag maken, God. De andere dagen zijn van mij.”

Het is te vergelijken met mensen die 90 procent van hun inkomen verspillen aan nutteloze dingen, en dan God 10 procent geven en denken dat daarmee alles vergeven zou moeten zijn, terwijl ze voor God rentmeesters over 100 procent behoren te zijn. Het is allemaal van God. Al onze tijd en al ons geld zijn van de Heere. Hij is de Heere. Slaven bezitten niets. Ze hebben geen eigen tijd. Ze behoren toe aan Degene Die hen voor een prijs heeft gekocht en Die hun Eigenaar is.

15

Goeddoen op de sabbat en elke dag

Jezus leert, geloof ik, dat het er niet om gaat of het wel of geen sabbat is. Het gaat erom Wie de Heere van deze mensen is. Als ze doen wat Hij wil dat ze doen, kan niemand kritiek op hen hebben. Het maakt niet uit welke dag van de week het is. Christenen behoren de wil van Jezus te doen. Het kan zijn dat Jezus wil dat je op de sabbat een bepaald goed werk doet.

In het volgende gedeelte van Mattheüs 12 is het opnieuw sabbat en geeft Jezus opnieuw onderwijs over de sabbat. Er staat in vers 9:

En Hij vertrok vandaar en kwam in hun synagoge.

MATTHEÛS 12:9

En zie, er was iemand die een verschrompelde hand had. En ze vroegen Hem: Is het ook geoorloofd op de sabbatdagen te genezen? Dit om Hem te kunnen beschuldigen. Hij zei tegen hen: Welk mens onder u die één schaap heeft, zal het niet, als het op een sabbat in een kuil valt, grijpen en eruit tillen? Hoeveel gaat niet een mens een schaap te boven! Daarom is het geoorloofd op de sabbatdagen goed te doen.

MATTHEÛS 12:10-12

Hun mening was dat het antwoord nee was, en ze deden dit om Hem te kunnen beschuldigen. En Hij zei tegen hen:

Wie van jullie heeft één schaap en zal het niet vastpakken en uit de put halen als het op de sabbat daarin valt? Hoeveel meer is een mens dan wel niet waard dan een schaap? Daarom mag je op de sabbat goeddoen.

Daar heb je het onderwijs van Jezus Christus over de sabbat. Wat mag je wel of niet doen op de sabbat? Het is geoorloofd om op de sabbat goed te doen. Maar wat is het op de andere dagen geoorloofd om te doen? Kwaad? Nee, het is nooit geoorloofd om iets anders dan het goede te doen. Op de sabbat mag je hetzelfde goede doen als op elke andere dag.

Je leven hoort vol goede werken te zijn. In Efeze 2:10 staat:

Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.

EFEZE 2:10

Paulus zegt in Titus, hoofdstuk 2, dat Jezus een volk voor Zichzelf heeft verlost dat ijverig was in goede werken. Het is goed om goede werken te doen. Dat is wat we voortdurend behoren te doen. Alles wat je doet, hoort goed te zijn. We zijn niet volmaakt en we doen dingen die niet goed zijn. Maar wanneer we dat doen, beseffen we dat we zijn tekortgeschoten in wat we behoren te doen. Wat we behoren te doen is het juiste, en Jezus zei dat het zelfs op de sabbat geoorloofd is om het juiste te doen.

Doordat Jezus zelfs de Heere van de sabbat is en zegt dat het geoorloofd is om op de sabbat goed te doen, heeft Hij in feite gezegd dat de sabbat voor Zijn discipelen net als elke andere dag is. Want Zijn discipelen moeten altijd Zijn heerschappij erkennen en doen wat goed is.

16

Vrijheid rond bijzondere dagen

In de vroege gemeente, in het boek Handelingen, hielden ze de sabbat niet. Ze hielden hun samenkomsten niet uitsluitend op de sabbat, maar kwamen dagelijks bijeen.

Zij volhardden in de leer van de apostelen, de gemeenschap, het breken van het brood en de gebeden, en zij kwamen dagelijks eensgezind bijeen.

HANDELINGEN 2:42,46

Ze hadden niet één dag die heilig was. Elke dag was heilig. De vroege gemeente beschouwde elke dag als een dag voor gemeenschap, aanbidding en onderwijs, net zoals mensen dat tegenwoordig op zondag, zaterdag of op welke dag ze dat ook doen, doen.

Maar Paulus zei in Romeinen 14:5 — en hij beschrijft daar de gebruiken van christenen in de gemeente van Rome:

De een acht de ene dag boven de andere dag, maar de ander acht al de dagen gelijk. Laat ieder in zijn eigen geest ten volle overtuigd zijn.

ROMEINEN 14:5

Vrijwel zeker waren de christenen die de ene dag hoger achtten dan de andere waarschijnlijk de Joden, die waren opgegroeid met het houden van een bijzondere dag. Maar de heidenen die tot geloof waren gekomen, kenden dat gebruik niet en achtten daarom elke dag gelijk.

Paulus beseftte dat er enige onenigheid bestond tussen die twee groepen in de gemeente. Daarom besloot hij als scheidsrechter op te treden en een beslissing te nemen. Hij zei:

Laat iedereen voor zichzelf volledig overtuigd zijn.

Iedereen moest zijn eigen geweten volgen. Zoals ik in een eerdere lezing zei, zou Paulus zoiets nooit hebben kunnen zeggen als het om een morele kwestie ging. Als hij had gezegd: ‘De ene man vindt het goed om met de vrouw van zijn naaste naar bed te gaan. De andere man vindt dat niet goed, maar laat iedereen doen waarvan hij ten volle overtuigd is,’ dan zou Paulus niet zo antwoorden. ‘De ene man vindt het goed om te moorden en te stelen. De andere man vindt dat niet. Laat ieder mens in zijn eigen denken ten volle overtuigd zijn.’ Dat zou Paulus nooit zeggen. Waarom niet? Omdat Paulus christenen nooit toestemming zou geven om immorele en slechte dingen te doen.

Maar het houden van de sabbat is een ceremonie. Het is een ritueel. Sommigen doen het en anderen niet. Paulus zegt: ‘Doe wat je wilt. Doe wat je denkt dat juist is. Volg daarin je geweten.’ Het lijkt dus duidelijk dat Paulus niet geloofde dat het houden van de sabbat, in de zin waarin de Joden de sabbat hielden, een christelijke verplichting was die in het nieuwe verbond was overgegaan. Blijkbaar volgde hij wat Jezus zei: Jezus is de Heere van alle dagen.

17

Paulus en de wet van Christus

Persoonlijk geloof ik dat Paulus, toen hij naar Rome ging, waarschijnlijk behoorde tot degenen in Rome die alle dagen gelijk achtten. Want ik denk dat Paulus zeven dagen per week werkte. Misschien niet als tentenmaker. Mogelijk nam hij een dag vrij van het tentenmaken. Maar als het om prediken ging, was dat zijn echte werk, en dat deed hij voortdurend, dag en nacht, zei hij. Toen hij de Thessalonicenzen vertelde over de tijd dat hij bij hen was geweest, zei hij:

U herinnert zich immers onze inspanning en moeite, broeders. Want terwijl wij nacht en dag werkten om niemand van u tot last te zijn, hebben wij u het Evangelie van God gepredikt.

1 THESSALONICENZEN 2:9

Hij zei niet zeven dagen per week, maar het klinkt alsof hij een workaholic was als het om prediken ging.

Ik vind geen enkel bewijs dat Paulus zich aan een sabbatswet hield, behalve wanneer hij bij mensen was die dat wel deden. Natuurlijk zei hij in 1 Korinthe 9 dat hij voor hen die onder de wet waren als iemand onder de wet werd, en voor hen die zonder de wet waren als iemand zonder de wet. Dat betekende echter niet dat hij zonder Gods wet was: hij stond onder de wet van Christus. Hij zegt in 1 Korinthe 9:

Voor hen die zonder de wet zijn, ben ik geworden als zonder de wet — hoewel niet zonder de wet van God, want ik sta onder de wet van Christus — om hen te winnen die zonder de wet zijn.

1 KORINTHE 9:21

Zoals ik het begrijp, is het Mozes die hier, wanneer er staat dat God de sabbatdag heiligde, spreekt tot de Israëlieten van zijn eigen tijd. Hij vertelt hun het verhaal van de schepping die honderden jaren eerder had plaatsgevonden en zegt:

Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had.

GENESIS 2:2

Tijd voor de toepassing. Daarom heiligde God de sabbat. Waar? In de Tien Geboden. Deed Hij dat op enig eerder moment? Voor zover wij weten niet. We lezen nergens dat Hij ooit onderscheid maakte tussen de sabbat en andere dagen wat betreft wat Hij van het gedrag van mensen verwachtte, totdat de Tien Geboden kwamen.

Natuurlijk is het mogelijk dat Adam en Eva de sabbatdag wel hielden. Het is mogelijk dat Kaïn en Abel dat deden, en dat Noach dat deed, enzovoort. Maar dan zouden we dat inlezen waar de Bijbel zwijgt. Ik ben geneigd te denken dat dit niet zo was. Sommige mensen zijn misschien geneigd te denken van wel, en dat is prima. We zouden er eigenlijk niet veel over kunnen twisten, omdat er geen verslag is dat ons vertelt of zij het wel of niet deden.

Ik dacht dat ik, als ik de kwestie van de sabbat sneller had behandeld, misschien de rest van hoofdstuk 2 nog zou kunnen behandelen. Maar er is ontzettend veel wat ik over hoofdstuk 2 moet zeggen. Het staat vol belangrijke toepassingen die het Nieuwe

Testament aan de inhoud ervan ontleent. We kunnen dus maar beter niet proberen het in een korte tijd te behandelen. We stoppen hier en komen later terug bij hoofdstuk 2.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Genesis 2:1-3
- Psalmen 121:4
- Hebreëën 4:9
- Hebreëën 4:10
- Genesis 15:6
- Psalmen 32:1
- Hebreëën 10:1-3
- Hebreëën 10:11
- Genesis 2:3
- Exodus 20:10
- Exodus 16:22-26
- Exodus 20:8
- Kolossenzen 2:16-17
- Exodus 20:8-11
- Genesis 2:24
- Lukas 4:16
- Johannes 5:18
- Markus 2:28
- Mattheüs 12:1
- Mattheüs 12:3-5
- Mattheüs 12:6-8
- Markus 7:8-13
- Mattheüs 12:2
- Mattheüs 12:9
- Mattheüs 12:10-12
- Efeze 2:10
- Handelingen 2:42,46
- Romeinen 14:5

- 1 Thessalonicenzen 2:9
- 1 Korinthe 9:21
- Genesis 2:2

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.